

Mei: Jaap le Poole en Corry le Poole-Bauer

De allereerste ‘held van de maand’ is een echtpaar. Het gaat om Jaap le Poole (1914-1993) en Corry le Poole-Bauer (1914-2006), die elkaar tijdens hun rechtenstudie in Leiden leerden kennen. Ze vonden elkaar in hun liefde voor whisky en hun voorkeur voor de sociaaldemocratie. Uitgerekend op de verjaardag van Hitler, op 20 april 1939, traden ze in het huwelijk. Achter de gekozen datum zat geen diepere betekenis, wel wilde het lot dat ze zich gedurende de vijf bezettingsjaren fel tegen het Hitler-regime zouden verzetten.

Het begon met een spontane actie kort na de Duitse inval: het uitdelen van sigaretten aan Nederlandse militairen op het vliegveld Valkenburg. Na deze relatief onschuldige daad gingen Jaap en Corry allengs over tot risicovol verzet: het verbergen van Joden. Vanaf het moment dat de eerste anti-Joodse maatregelen werden afgekondigd, en Jaap als een van de weinige Nederlandse ambtenaren (hij werkte bij de Octrooiraad) weigerde de ariërverklaring te tekenen, stelden Jaap en Corry hun huis in Noordwijk open voor onderduikers. De eerste was Ies van Creveld. ‘Jaap kwam met Ies op een tandem’, vertelt Corry in 2003, ‘een jongen met een zeer Joods uiterlijk, streng orthodox met een koffertje met kosjer eten en zo’n doek met gebedsriemen.’ Ook de vriendin van Ies, Bep Huisman, zou onderdak bij de Le Pooles vinden, maar dat was later. Beps zus Clara wilde niet onderduiken. Ze zei tegen Jaap: ‘Ik kan hard werken en mijn man ook.’ Clara overleefde Auschwitz, haar man werd vergast.

In december 1942 werd de kuststrook ontruimd. Jaap en Corry moesten vertrekken met hun tweejarig dochtertje Fré, de pasgeboren tweeling Sam en Frits, en Ies. Ze namen hun intrek bij Jaaps tante Françoise in Leiden, waar Bep zich bij hen voegde. Een jaar later voltrok zich een drama. Het was vlak voor kerst. Corry was naar de slager, Bep was thuis met de kinderen. De tweeling zat in de box, terwijl Bep een doodzieke Fré in een andere kamer verzorgde. Deze korte periode zonder toezicht werd kleine Frits fataal: hij stikte doordat hij met de koordjes van zijn truitje verstrikt raakte in de spijlen van de box.

Corry en Jaap hebben Frits samen op de begraafplaats Rhijnhof in Leiden begraven. Ze zijn er met een taxi naartoe gereden, het kistje tussen hen in. Op de steen staat een door Corry geschreven gedicht: ‘Verloren droom alleen laat je ons achter/ Wat lieflijk was... speelsch, vol leven/ Werd achteloos in ’t niets verdreven/ Geen schoon verzinsel/ Maakt ons je dood-zijn zachter’. De Japanse kers die destijds werd geplant, is inmiddels uitgegroeid tot een volwassen boom die beschermend zijn takken over het graf heeft uitgestrekt. Hoe Corry zich destijds staande hield? ‘Je verdroeg veel,’ zegt ze terugblikkend. En het verzetswerk ging door. Naast de zorg voor onderduikers was Jaap van meet af aan betrokken geweest bij andere illegale activiteiten zoals het verzamelen van inlichtingen voor de Nederlandse regering in Londen. Toen het voor hem eind 1943 in Leiden te gevaarlijk werd, dook hij onder in Amsterdam. Corry ging met Fré en Samfrits – Sam droeg nu ook de naam van zijn gestorven broertje – via Rotterdam naar Sliedrecht. Ies en Bep werden elders ondergebracht. Ze overleefden de oorlog.

Jaap en Corry zagen elkaar in deze periode weinig. De enige blijk van contact is een aantal ansichtkaarten van Jaap aan dochter Fré. Daarop staan liefdevolle boodschappen; dat ze gauw samen poffertjes gaan eten en dat ze haar armpjes maar om haar moeder heen moet slaan om via haar een kus van haar vader te krijgen. Die moeder probeerde intussen met alles wat in haar vermogen lag de Duitse bezetters te dwarsbomen. Ze deed allerlei koerierswerk voor de illegaliteit. Jaap werd in 1944 secretaris van het College van Vertrouwensmannen, een college dat door ‘Londen’ was aangewezen om na de Duitse capitulatie tijdelijk de bestuurlijke honneurs waar te nemen.

Jaap en Corry vonden dat je je nooit mag neerleggen bij dictatuur. ‘Alles wat in ons vermogen ligt,’ zo schreven ze in hun herinneringen, ‘zullen wij doen om te voorkomen, dat onze nakomelingen zullen opgroeien in een gemeenschap, waar onrecht tot recht is verheven.’ Dit credo beperkte zich niet tot de bezettingsjaren. Na de oorlog namen ze de zorg op zich van de zoon van Robert van Genechten omdat zijn vader, behorend tot de NSB-top en ter dood veroordeeld, in de Scheveningse gevangenis zelfmoord had gepleegd. Jaap en Corry durfden trouw te blijven aan hun principes, ook al gingen die in tegen de heersende publieke opinie (voor een menselijke behandeling van ‘foute’ Nederlanders en hun kinderen, tegen het door de regering gevoerde beleid ten aanzien van Nederlands-Indië, voor vrijlating van de ‘Drie van Breda’ en voor euthanasie). In de woorden van Jaap: ‘Het kunnen leven als een honnête homme waar men ook wil, dat is de inzet.’

Hinke Piersma, mei 2011

Meer lezen?

- Hinke Piersma, *Op oorlogspad. Jaap le Poole, verzetsman voor het leven* (Amsterdam 2006)

